

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡΙΘΜ. 8/III/2003
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 521 των Γραφείων της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο κτίριο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης την 15η Απριλίου 2003, ημέρα Τετάρτη και ώρα 15:00 με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτρης Τζουγανάτος

Μέλη: Ηλίας Βλάσσης,

Θεόδωρος Δεληγιαννάκης,

Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος,

Αλεξάνδρα Μικρουλέα, κωλυομένου του τακτικού Λεωνίδα Νικολούζου,

Ιωάννης Κατσουλάκος,

Χαρίσιος Ταγαράς και

Νικόλαος Βέππας

Γραμματέας: Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά Τακτικά και Αναπληρωματικά Μέλη, καίτοι προσκληθέντα απουσίασαν λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Θέμα της συνεδρίασεως ήταν η σύνταξη γνωμοδοτήσεως εκ μέρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 8ε παρ. 1 ν. 703/1977, κατόπιν αιτήματος της εδρεύουσας στην Αθήνα Ομοσπονδίας με την επωνυμία «Ενιαία Ομοσπονδία Βιοτεχνών Επισκευαστών Μηχανημάτων-Μοτοσυκλετών», σε σχέση με την εγγύηση που παρέχουν οι αυτοκινητοβιομηχανίες στους τελικούς καταναλωτές περί καλής λειτουργίας του αυτοκινήτου για ορισμένο χρονικό διάστημα.

Στην αρχή της συνεδρίασεως το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Γραμματείας και κατέληξε στα εξής : «Με βάση τα όσα αναφέρονται στην σκεπτική της εισήγησης, η Γραμματεία εκτιμά ότι ο όρος, περί εξάρτησης της εγγύησης από την υποχρέωση επισκευής και συντηρήσεως του υπό εγγύηση αυτοκινήτου αποκλειστικά από τα εξουσιοδοτημένα συνεργεία της κατασκευάστριας εταιρίας με τη χρήση μόνο γνησίων ανταλλακτικών, είναι άκυρος. Για το λόγο αυτό προτείνεται η τροποποίησή του κατά τρόπο ώστε να προκύπτει σαφώς ότι στην περίπτωση που ο καταναλωτής έχει αναθέσει εργασίες επισκευής ή συντήρησης του αυτοκινήτου του σε ανεξάρτητο επισκευαστή κατά τη διάρκεια ισχύος της εγγύησης του κατασκευαστή, ο κατασκευαστής δεν δικαιούται να αρνηθεί την εγγύηση εκτός εάν αποδείξει ότι η εκτελεσθείσα εργασία από τον ανεξάρτητο επισκευαστή υπήρξε ελαττωματική».

Η συζήτηση διεκόπη και συνεχίστηκε στη συνεδρίαση της 26ης Ιουνίου 2003, ημέρα Πέμπτη και ώρα 12:00, στην ίδια ως άνω αίθουσα 521 των Γραφείων της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με συμμετοχή των μελών της αρχικής σύνθεσης.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού (στο εξής ΕΑ), αφού έλαβε υπ' όψη την Αίτηση της Ενιαίας Ομοσπονδίας Βιοτεχνών Επισκευαστών Μηχανημάτων-Μοτοσυκλετών (στο εξής η Ομοσπονδία), την Εισήγηση της Γραμματείας και όλα τα στοιχεία του φακέλου,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ :

Α. 1. Κατά το άρθρο 8ε ("Γνωμοδοτικές αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού") του Ν.703/77, όπως ισχύει, «Η Επιτροπή Ανταγωνισμού παρέχει τη γνώμη της για θέματα ανταγωνισμού με δική της πρωτοβουλία προς τον Υπουργό Ανάπτυξης και οποιονδήποτε άλλο κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, και αν της ζητηθεί προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας τον Υπουργό Ανάπτυξης, ενώσεις επιμελητηρίων, ενώσεις βιομηχανικών και εμπορικών συλλόγων». Σύμφωνα με την διάταξη αυτή η ΕΑ γνωμοδοτεί για θέματα ανταγωνισμού είτε αυτεπαγγέλτως (προς τον Υπουργό Ανάπτυξης ή άλλον αρμόδιο Υπουργό) είτε

μετά από αίτηση μεταξύ των άλλων και ενώσεων συλλόγων της βιομηχανίας και του εμπορίου. Στην τελευταία αυτή περίπτωση είναι προφανές ότι ο νομοθέτης εξεφράσθη στενότερα του δέοντος και δεν ήθελε να εξαιρέσει τις ενώσεις συλλόγων της βιοτεχνίας, οι οποίες κατέχουν στο πλαίσιο της λειτουργίας της εθνικής οικονομίας και του διαλόγου των παραγωγικών τάξεων, αλλά και γενικότερα όλων των κοινωνικών εταίρων, με την πολιτεία θέση αντίστοιχη προς εκείνη των ενώσεων της βιομηχανίας και του εμπορίου. Επομένως και ενώσεις τέτοιων συλλόγων νομιμοποιούνται να υποβάλουν προς την ΕΑ αίτημα για έκδοση γνωμοδοτήσεως εκ μέρους της.

2. Η Ομοσπονδία αποτελεί, σύμφωνα με το προσκομισθέν Καταστατικό της (αριθμ. πρωτ. Γραμματείας ΕΑ 1204/8.4.03), δευτεροβάθμια επαγγελματική οργάνωση με μέλη πρωτοβάθμιες επαγγελματικές οργανώσεις (ενώσεις και σωματεία) σε όλη την ελληνική επικράτεια, οι οποίες αποτελούνται από φυσικά πρόσωπα που ασκούν το επάγγελμα του βιοτέχνη-επισκευαστή αυτοκινήτων, μοτοσυκλετών, μοτοποδηλάτων και μηχανημάτων. Συνεπώς αποτελεί ένωση συλλόγων της βιοτεχνίας, και επομένως είναι παραδεκτό το αίτημά της να ζητήσει, επί τη βάση του άρθρου 8ε ν. 703/1977, την έκδοση γνωμοδοτήσεως εκ μέρους της ΕΑ.

3. Εξ άλλου, επειδή η προαναφερθείσα διάταξη δεν διακρίνει ανάμεσα σε θέματα ανταγωνισμού συνδεδεμένα με το εθνικό δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού και τέτοια συνδεδεμένα με το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού, η ΕΑ έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει και για τα τελευταία. Τούτο ισχύει πολλώ μάλλον αν ληφθεί υπ' όψη ότι το κοινοτικό δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, πρωτογενές και παράγωγο, αποτελεί, λόγω της φύσεώς του ως δικαίου αμέσου εφαρμογής, τμήμα της εσωτερικής εννόμου τάξεως.

Β. 1. Με την από 3.6.2002 (αριθμ. πρωτ. Γραμματείας ΕΑ 2038/25.6.02) αίτησή της, η Ομοσπονδία ζήτησε από την ΕΑ, σύμφωνα με το άρθρο 8ε παρ.1 του ν.703/77, όπως ισχύει, να γνωμοδοτήσει περί της ακυρότητας του όρου, ο οποίος περιλαμβάνεται στις συμβάσεις πωλήσεως καινούργων αυτοκινήτων, και σύμφωνα με τον οποίο « για να διατηρηθεί η εγγύηση που χορηγείται από την πωλήτρια, θα πρέπει όλες οι εργασίες επισκευής και συντηρήσεως του υπό εγγύηση αυτοκινήτου να γίνονται αποκλειστικά από τα εξουσιοδοτημένα συνεργεία της και να χρησιμοποιούνται μόνο τα γνήσια ανταλλακτικά της».

Για την θεμελίωση του αιτήματός η αιτούσα Ομοσπονδία επικαλείται τις διατάξεις του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπ' αριθμ. 1475/95 (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 1995, L 145/25).

2. Ο Κανονισμός αυτός υπήρξε πράγματι το κοινοτικό νομοθέτημα, το οποίο ρύθμιζε τα της διανομής, πωλήσεως και εξυπηρετήσεως μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως. Ίσχυσε από 1ης Ιουλίου 1995 μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2002 (άρθρο 13). Λίγο πριν από την εκπνοή ισχύος του η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε (στις 31.7.2002) τον διάδοχο Κανονισμό 1400/2002 «για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας» (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2002 L 203/30), ο οποίος έχει ισχύ από 1η Οκτωβρίου 2002 έως 31 Μαΐου 2010 (άρθρο 12). Συνεπώς η νομιμότητα του προαναφερθέντος όρου θα εξετασθεί με βάση το σήμερα ισχύον κοινοτικό δίκαιο.

Γ. 1. Οι εταιρείες πωλήσεως καινούργων αυτοκινήτων οχημάτων (στο εξής αυτοκινήτων), οι οποίες είναι στην Ελλάδα οι επίσημοι έμποροι των κατασκευαστών, παρέχουν στους αγοραστές αυτοκινήτων διάφορες εγγυήσεις, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι η λεγόμενη «βασική εγγύηση» ή «εγγύηση καλής λειτουργίας», η «εγγύηση χρώματος», η «εγγύηση σκουριάς», η «εγγύηση ελαστικών», η «εγγύηση μπαταρίας», η «εγγύηση για δωρεάν ρυμούλκηση» και η «εγγύηση δωρεάν σέρβις για τα πρώτα 1000-1500 χλμ». Κοινό όλων αυτών των εγγυήσεων είναι η δωρεάν παροχή υπηρεσιών ή ανά περίπτωση και υλικών, για ορισμένο χρονικό διάστημα από την ημέρα παραδόσεως του καινούργου αυτοκινήτου στον πελάτη (π.χ ένα έτος, δύο έτη κλπ). Το κόστος των εργασιών ή

υλικών αυτών φέρουν τελικώς όμως οι κατασκευαστές, τους οποίους οι επίσημοι έμποροι χρεώνουν εσωτερικώς.

Η αίτηση της Ομοσπονδίας δεν περιέχει τις διακρίσεις αυτές, πλην όμως είναι προφανές ότι αναφέρεται μόνο στην λεγόμενη «βασική εγγύηση» ή «εγγύηση καλής λειτουργίας».

2. Με αυτήν οι επίσημοι έμποροι εγγυώνται την δωρεάν αντικατάσταση ή επισκευή παντός μέρους του αυτοκινήτου, το οποίο θα παρουσιάσει εντός του εγγυομένου χρονικού διαστήματος βλάβη (ελάττωμα). Όλες οι εταιρείες εξαιρούν από την εγγύηση αυτή ορισμένες κατηγορίες μερών ή εξαρτημάτων, όπως π.χ. τα ελαστικά, τις μπαταρίες (για τα δύο αυτά μέρη υπάρχει σχεδόν πάντοτε εγγύηση του επίσημου εμπόρου του αντίστοιχου κατασκευαστή), τα ανταλλακτικά που αντικαθίστανται κατά την διάρκεια κανονικής συντηρήσεως (λάδια, βαλβολίνες, μπουζί, φίλτρα κλπ), ανταλλακτικά που φθείρονται με την φυσιολογική χρήση του αυτοκινήτου (υλικά τριβής, μάκτρα υαλοκαθαριστήρων, λυχνίες κλπ), μέρη που τροποποιήθηκαν και δεν πληρούν τις προδιαγραφές του κατασκευαστή, τα ειδικά εξαρτήματα και αξεσουάρ που δεν τοποθετήθηκαν από τον κατασκευαστή, ζημία που απορρέει από κακή χρήση του αυτοκινήτου (π.χ. συμμετοχή σε αγώνες) κ.ά. Την βασική εγγύηση παρέχουν οι επίσημοι έμποροι αυτοκινήτων υπό δύο όρους : οι αγοραστές του αυτοκινήτου οφείλουν να χρησιμοποιούν αποκλειστικώς γνήσια ανταλλακτικά και οι εργασίες να γίνονται αποκλειστικώς σε εξουσιοδοτημένα συνεργεία.

Η έννομη συνέπεια της παραβάσεως των όρων αυτών σε άλλες μεν συμβάσεις ορίζεται ρητώς, σε άλλες δε όχι. Έγκειται δε στο ότι ο επίσημος έμπορος (και κατ' επέκταση ο κατασκευαστής του αυτοκινήτου) δικαιούται αυτομάτως να αρνηθεί την δωρεάν επισκευή ή αντικατάσταση ελαττωματικού (βλαβέντος) μέρους του αυτοκινήτου άνευ άλλου τινός, δηλ. χωρίς περαιτέρω διακρίσεις.

Η Ομοσπονδία ζητεί να γνωμοδοτήσει η ΕΑ ότι οι όροι αυτοί είναι άκυροι.

Δ. Ως προς το αίτημα αυτό πρέπει να παρατηρηθούν τα εξής :

1. Ο Κανονισμός 1400/2002 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαπνέεται, μεταξύ των άλλων, από την φιλοσοφία του ανταγωνισμού μεταξύ εξουσιοδοτημένων και ανεξάρτητων επισκευαστών, καθώς και από τον ανταγωνισμό μεταξύ γνήσιων ανταλλακτικών και ανταλλακτικών εφάμιλλης ποιότητας. Η φιλοσοφία αυτή βρίσκει την έκφρασή της σε σειρά διατάξεων, οι οποίες συχνότατα ρυθμίζουν ταυτόχρονα τα δύο θέματα. Οι ορισμοί του Κανονισμού σχετικά με τα υπό κρίση ζητήματα είναι οι εξής :

2. Ο εξουσιοδοτημένος επισκευαστής ορίζεται από τον Κανονισμό «ο πάροχος υπηρεσιών επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων οχημάτων εντός του συστήματος διανομής που έχει συσταθεί από τον προμηθευτή των αυτοκινήτων οχημάτων» (άρθρο 1, παράγρ. 1, στοιχ. ιβ).

Ως ανεξάρτητος επισκευαστής ορίζεται «ο πάροχος υπηρεσιών επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων οχημάτων, ο οποίος δεν συμμετέχει στο σύστημα διανομής που έχει συσταθεί από τον προμηθευτή των αυτοκινήτων οχημάτων, για τα οποία παρέχει υπηρεσίες επισκευής ή συντήρησης» (άρθρο 1, παράγρ. 1, στοιχ. ιγ, εδάφ. α').

Ως ανταλλακτικά ορίζονται «τα αγαθά που προορίζονται να τοποθετηθούν ή να συναρμολογηθούν σε αυτοκίνητο όχημα για να αντικαταστήσουν συστατικά μέρη του αυτοκινήτου, περιλαμβανομένων των αναγκαίων για την λειτουργία του αυτοκινήτου λιπαντικών, με την εξαίρεση των καυσίμων» (άρθρο 1, παράγρ. 1, στοιχ. ιθ).

Ως γνήσια ανταλλακτικά ορίζονται «τα ανταλλακτικά της ίδιας ποιότητας με τα συστατικά που χρησιμοποιούνται για την συναρμολόγηση του αυτοκινήτου οχήματος και τα οποία παράγονται με τις τυποποιημένες προδιαγραφές και διαδικασίες που καθορίζει ο κατασκευαστής του αυτοκινήτου οχήματος για την παραγωγή συστατικών μερών ή ανταλλακτικών για το οικείο αυτοκίνητο. Περιλαμβάνουν τα ανταλλακτικά που κατασκευάζονται στην ίδια γραμμή παραγωγής με τα εν λόγω συστατικά. Εφ' όσον δεν αποδεικνύεται το αντίθετο, τεκμαίρεται ότι πρόκειται για γνήσια ανταλλακτικά, εάν ο κατασκευαστής των

ανταλλακτικών πιστοποιεί ότι όλα τα μέρη είναι εφάμιλλης ποιότητας με τα συστατικά που χρησιμοποιήθηκαν με την συναρμολόγηση του οικείου αυτοκινήτου οχήματος και κατασκευάστηκαν σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τα πρότυπα παραγωγής του κατασκευαστή του αυτοκινήτου οχήματος» (άρθρο 1, παράγρ. 1, στοιχ. κ).

Ως ανταλλακτικά εφάμιλλης ποιότητας ορίζονται «μόνο τα ανταλλακτικά που κατασκευάζονται από οποιαδήποτε επιχείρηση, η οποία μπορεί ανά πάσα στιγμή να πιστοποιήσει ότι τα ανταλλακτικά αυτά έχουν την ίδια ποιότητα με τα συστατικά μέρη που χρησιμοποιήθηκαν για την συναρμολόγηση των σχετικών αυτοκινήτων οχημάτων» (άρθρο 1, παράγρ. 1, στοιχ. κα).

3. Σχετικά λοιπόν με τον ανταγωνισμό μεταξύ εξουσιοδοτημένων και ανεξαρτήτων επισκευαστών, καθώς με τον ανταγωνισμό μεταξύ γνησίων ανταλλακτικών και ανταλλακτικών εφάμιλλης ποιότητας, ο Κανονισμός ορίζει π.χ. ότι δεν τυγχάνουν απαλλαγής οι συμφωνίες μεταξύ κατασκευαστών και επισήμων εμπόρων αυτοκινήτων («κάθετες συμφωνίες»), οι οποίες περιορίζουν την πώληση γνήσιων ανταλλακτικών ή ανταλλακτικών εφάμιλλης ποιότητας από μέλη του συστήματος διανομής σε ανεξάρτητους επισκευαστές, οι οποίοι τα χρησιμοποιούν για την παροχή υπηρεσιών επισκευής ή συντήρησης (άρθρο 4 παράγρ. 1 στοιχ. θ', βλ. και αιτιολογική σκέψη 19). Επίσης δεν τυγχάνουν απαλλαγής οι συμφωνίες, οι οποίες περιορίζουν την δυνατότητα των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών στο σύστημα διανομής του κατασκευαστή, των ανεξάρτητων επισκευαστών ή τελικών χρηστών να προμηθεύονται ανταλλακτικά από τον κατασκευαστή τους ή από άλλο προμηθευτή που αυτοί επιλέγουν (άρθρο 4 παράγρ. 1 στοιχ. ι', βλ. και αιτιολογική σκέψη 23). Εξ άλλου, προκειμένου να δοθεί στους εξουσιοδοτημένους και ανεξάρτητους επισκευαστές και στους τελικούς χρήστες η δυνατότητα να γνωρίζουν ποιός είναι ο κατασκευαστής των συστατικών ή των ανταλλακτικών των αυτοκινήτων και να επιλέγουν μεταξύ ανταγωνιστικών ανταλλακτικών, η απαλλαγή που δίνει ο Κανονισμός δεν καλύπτει συμφωνίες, με τις οποίες ο κατασκευαστής αυτοκινήτων περιορίζει την δυνατότητα του κατασκευαστή συστατικών ή γνήσιων ανταλλακτικών να επιθέτει με ευδιάκριτο τρόπο το εμπορικό του σήμα ή το λογότυπό του επί των εν λόγω προϊόντων (άρθρο 4 παράγρ. 1 στοιχ. ιβ', βλ. και αιτιολογική σκέψη 24, εδάφιο α'). Τέλος για να εξασφαλισθούν συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού στην αγορά υπηρεσιών επισκευής και συντήρησης και να εμποδιστεί ο αποκλεισμός των ανεξάρτητων επισκευαστών, οι κατασκευαστές αυτοκινήτων πρέπει να επιτρέπουν στους ενδιαφερόμενους ανεξάρτητους φορείς να έχουν πλήρη πρόσβαση σε όλες τις τεχνικές πληροφορίες, το διαγνωστικό και λοιπό εξοπλισμό, τα εργαλεία, περιλαμβανομένου κάθε χρήσιμου λογισμικού και την κατάρτιση που απαιτείται για την επισκευή και συντήρηση των αυτοκινήτων οχημάτων». (άρθρο 4 παράγρ. 2, βλ. και αιτιολογική σκέψη 26).

4. Ο κανόνας λοιπόν είναι ο ανταγωνισμός μεταξύ εξουσιοδοτημένων και ανεξαρτήτων επισκευαστών (συνεργείων), καθώς και ο ανταγωνισμός μεταξύ γνησίων ανταλλακτικών και ανταλλακτικών εφάμιλλης ποιότητας. Ερωτάται αν αυτό ισχύει και για το χρονικό διάστημα, το οποίο καλύπτεται από την εγγύηση. α) Πρώτα απ' όλα πρέπει να λεχθεί ότι λόγω της γενικότητας, με την οποία είναι διατυπωμένο το αίτημα της Ομοσπονδίας, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αυτό συμπεριλαμβάνει και αίτημα να γνωμοδοτήσει η ΕΑ επί του ακολούθου ζητήματος : Εφ' όσον οι αγοραστές καινούργιων αυτοκινήτων προτιμήσουν για κάποιο λόγο να απευθυνθούν κατά την διάρκεια της βασικής εγγυήσεως σε ανεξάρτητο επισκευαστή (συνεργείο) για την επισκευή ή αντικατάσταση ελαττωματικού μέρους του αυτοκινήτου τους, ο μεν ανεξάρτητος επισκευαστής θα προβεί σε δωρεάν επισκευή ή αντικατάσταση (όπως θα έκανε ένας εξουσιοδοτημένος επισκευαστής), ο δε κατασκευαστής υποχρεούται να καταβάλει την σχετική δαπάνη σ' αυτόν (όπως θα έκανε προς ένα εξουσιοδοτημένο επισκευαστή). Τέτοιο αίτημα, αν πράγματι έχει υποβληθεί, δεν έχει έρεισμα στον Κανονισμό (ούτε στις γενικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα).

β) Στην πράξη συμβαίνει μερικές φορές ο αγοραστής για δικούς του λόγους (π.χ. μεγάλη απόσταση από το επίσημο συνεργείο, ταχύτητα στην εξυπηρέτηση κλπ) πράγματι να καταφεύγει σε ανεξάρτητο επισκευαστή κατά την διάρκεια της εγγυήσεως, στον οποίο επισκευάζει έναντι αμοιβής συγκεκριμένο ελαττωματικό μέρος του αυτοκινήτου. Εδώ πράγματι τίθεται το ζήτημα, το οποίο εμπεριέχεται στο αίτημα της Ομοσπονδίας, κατά πόσον δηλ. νομιμοποιείται ο επίσημος έμπορος (διανομέας) ή το εξουσιοδοτημένο συνεργείο να αρνηθεί την δωρεάν παροχή υπηρεσιών για το ίδιο ή για άλλο πρόβλημα, με το επιχείρημα ότι ο αγοραστής προσέφυγε προηγουμένως στις υπηρεσίες ανεξάρτητου επισκευαστή για την αντικατάσταση ή επισκευή ελαττωματικού μέρους του αυτοκινήτου (με γνήσιο ανταλλακτικό ή ανταλλακτικό εφάμιλλης ποιότητας).

γ) Ενώ λοιπόν ο κανόνας που καθιερώνεται με τον Κανονισμό 1400/2002 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι, ως προελέχθη, ο ανταγωνισμός μεταξύ εξουσιοδοτημένων και ανεξαρτήτων επισκευαστών (συνεργείων), καθώς και ο ανταγωνισμός μεταξύ γνήσιων ανταλλακτικών και ανταλλακτικών εφάμιλλης ποιότητας, ο ίδιος Κανονισμός προβλέπει εξαίρεση στην περίπτωση της βασικής εγγυήσεως. Συγκεκριμένα στο άρθρο 4 παράγρ. 1 στοιχείο ια) προβλέπεται ότι η απαλλαγή του Κανονισμού δεν εφαρμόζεται σε κάθετες συμφωνίες, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο «τον περιορισμό της δυνατότητας ενός διανομέα ή εξουσιοδοτημένου επισκευαστή να προμηθεύεται γνήσια ανταλλακτικά ή ανταλλακτικά εφάμιλλης ποιότητας από τρίτη επιχείρηση της επιλογής του και να τα χρησιμοποιεί για την επισκευή ή συντήρηση αυτοκινήτων οχημάτων, με την επιφύλαξη της δυνατότητας του προμηθευτή καινούργιων αυτοκινήτων οχημάτων να απαιτεί την χρησιμοποίηση γνήσιων ανταλλακτικών που προμηθεύει ο ίδιος για τις επισκευές που πραγματοποιούνται υπό καθεστώς εγγυήσεως, τη δωρεάν εξυπηρέτηση και τις εργασίες σε περίπτωση ανάκλησης ελαττωματικών αυτοκινήτων οχημάτων».

Όταν δηλ. ο επίσημος έμπορος (διανομέας) που διατηρεί συνεργείο ή ο εξουσιοδοτημένος επισκευαστής προβαίνει σε επισκευές υπό καθεστώς εγγυήσεως ή σε δωρεάν εξυπηρέτηση (π.χ. στα πρώτα 1000-1500 χλμ) ή σε εργασίες συνδεόμενες με την ανάκληση ελαττωματικών αυτοκινήτων, ο προμηθευτής καινούργιων αυτοκινήτων (κατασκευαστής ή γενικός εισαγωγέας) δικαιούται να περιλάβει ρήτρα στην κάθετη συμφωνία με τις προαναφερθείσες επιχειρήσεις, βάσει της οποίας επιβάλλεται σε αυτές η χρήση γνήσιων ανταλλακτικών, τα οποία μάλιστα θα τα προμηθεύσει ο ίδιος. Είναι προφανές ότι η αυτή ρήτρα είναι νόμιμη όταν περιλαμβάνεται στην σύμβαση μεταξύ του πωλούντος το αυτοκίνητο επίσημου εμπόρου (διανομέα) και του αγοράζοντος αυτό τελικού καταναλωτή.

δ) Παρ' όλα αυτά η ως άνω εξαίρεση υπέρ των προμηθευτών καινούργιων αυτοκινήτων δεν μπορεί να φθάσει μέχρι του σημείου να έχουν αυτοί το δικαίωμα να περιλάβουν στην σύμβαση με τους επίσημους εμπόρους ή τα εξουσιοδοτημένα συνεργεία ρήτρα, βάσει της οποίας οι τελευταίοι θα αρνούνται την εγγύηση στους αγοραστές, οι οποίοι προσέρχονται σ' αυτούς για την επισκευή ή αντικατάσταση ενός συγκεκριμένου ελαττωματικού μέρους του αυτοκινήτου τους, για τον λόγο ότι οι αγοραστές είχαν προηγουμένως προσφύγει (εννοείται έναντι αμοιβής) στις υπηρεσίες ανεξάρτητου επισκευαστή για την αντικατάσταση ή επισκευή άλλου ελαττωματικού μέρους του αυτοκινήτου (με γνήσιο ανταλλακτικό ή ανταλλακτικό εφάμιλλης ποιότητας). Τέτοια ρήτρα ή πρακτική είναι άκυρη. Τούτο δεν προβλέπεται από τον Κανονισμό ρητώς, συνάγεται όμως από το πνεύμα του και επί πλέον είναι και αποτέλεσμα της στο κοινοτικό δίκαιο ισχύουσας αρχής της αναλογικότητας.

ε) Όμως ως εξαίρεση της εξαιρέσεως, και επομένως ως επιστροφή στον κανόνα, πρέπει να θεωρηθεί η περίπτωση, κατά την οποία το δεύτερο πρόβλημα, για το οποίο ο αγοραστής προσήλθε στο συνεργείο του επίσημου εμπόρου (διανομέα) ή στο εξουσιοδοτημένο συνεργείο, δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα της επεμβάσεως του ανεξάρτητου επισκευαστή. Τότε η άρνηση του εξουσιοδοτημένου επισκευαστή να επισκευάσει την βλάβη δωρεάν, θα είναι δικαιολογημένη. Ως εκ περισσού διευκρινίζεται ότι η άρνηση θα αφορά το συγκεκριμένο πρόβλημα και δεν δύναται

να επεκταθεί σε κάθε άλλη επισκευή, δηλ. επισκευή που δεν έχει προκληθεί από την (λανθασμένη) επέμβαση του ανεξάρτητου επισκευαστή στο όχημα.
Στο ίδιο αποτέλεσμα καταλήγει σημειωτέον και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αν και χωρίς εξειδικευμένη αιτιολογία στο Επεξηγηματικό Φυλλάδιο επί του Κανονισμού 1400/2002, (ερώτημα 37 και σχετική απάντηση): Η γενική υποχρέωση εκτέλεσης εργασιών συντήρησης ή επισκευής μόνο από το εξουσιοδοτημένο δίκτυο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου θα στερούσε από τους καταναλωτές το δικαίωμα τους να επιλέξουν έναν ανεξάρτητο επισκευαστή για τις εργασίες αυτές και, ιδίως στην περίπτωση «διευρυμένης εγγύησης» (εγγύησης που υπερβαίνει τα συνήθη όρια του ενός ή δύο ετών της βασικής εγγύησης), θα εμπόδιζε τους ανεξάρτητους επισκευαστές να ανταγωνίζονται αποτελεσματικά το εξουσιοδοτημένο δίκτυο». Όμως η εγγύηση μπορεί να χαθεί εάν η εκτελεσθείσα εργασία είναι ελαττωματική (στ) Εννοείται τέλος ότι το βάρος της αποδείξεως ότι η συντελεσθείσα από τον ανεξάρτητο επισκευαστή εργασία ήταν ελαττωματική και προκάλεσε άλλο πρόβλημα στο αυτοκίνητο, φέρει, σύμφωνα με τους γενικούς δικονομικούς κανόνες του εθνικού δικαίου, στους οποίους ο Κανονισμός σιωπηρώς παραπέμπει, ο ισχυριζόμενος τούτο (προμηθευτής ή επίσημος έμπορος ή εξουσιοδοτημένο συνεργείο).
Η γνωμοδότηση εκδόθηκε την 30η Ιουνίου 2003.
Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β/4-4-2001).

Ο Συντάξας την γνωμοδότηση
Κωνσταντίνος Π. Ηλιόπουλος
Η Γραμματεύς
Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου

Ο Πρόεδρος
Δημήτρης Τζουγανάτος